

DOI: [10.32702/2307-2156-2020.9.2](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.9.2)

УДК 351

*З. В. Гбур,
д.держ.упр., доцент, професор кафедри управління охорони здоров'я,
Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика
ORCID ID:0000-0003-4536-2438*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АЕРОКОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ ЯК ЧАСТИНИ ЕФЕКТИВНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*Z. Gbur
Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor,
Professor of the department of Health Management
National Medical Academy postgraduate education named after P.L Shupik*

STATE REGULATION OF THE AEROSPACE INDUSTRY AS PART OF THE EFFECTIVE NATIONAL SECURITY OF THE STATE

Державне регулювання аерокосмічної промисловості через стратегії, програм розвитку, фінансування, стимулювання та підтримки є пріоритетним фактором у досягненні її росту. З іншого боку, це забезпечує підвищення рівня національної безпеки через зростання наукового, виробничого потенціалу економіки країни. У статті на основі контент-аналізу нормативно-правових актів, практики роботи державних органів відповідальних за регулювання галузі, форм та інструментів державного регулювання галузі вивчено сучасні підходи до державного регулювання аерокосмічної галузі як частини ефективної національної безпеки України. Сформовано поняття «державного регулювання аерокосмічної галузі» як сукупність законодавчих, інституційних, організаційних, фінансових дій, заходів, методів встановлення господарських відносин між юридичними та фізичними особами в цілях забезпечення високого рівня безпеки, захисту інтересів суб'єктів господарювання на міжнародному, національному, регіональному рівнях управління. Визначено, що за двадцять років функціонування аерокосмічної галузі в Україні змінено підходи до державного регулювання в цілях забезпечення національної безпеки. Вказане передбачає лібералізацію галузі та посилення міжнародної співпраці, обміну досвідом та наукові дослідження в галузі для інтеграції космічних технологій та інформаційних систем в систему національної безпеки та оборони. Активізація державного регулювання розпочалася з 2014 року з посиленням європейської інтеграції та передбачає розвиток механізмів державного регулювання в межах напрямків: інституційного (активізація роботи ДКА ті відомств, посилення співпраці з іншими міністерствами, міжнародними космічними організаціями, підзвітність), фінансового (розширення фінансування за рахунок коштів міжнародних організацій, коштів державного бюджету для фінансування проектів за напрямками), організаційного (розвиток різних форм та інструментів державного регулювання (програми співпраці з іноземними державами, виставки, форуми, участь у

роботі міжнародних організацій, взаємодія з міжнародними компаніями, участь у роботі міжнародних організацій, міжнародні проекти, бюджетні програми, публічні закупівлі).

State regulation of the aerospace industry through strategies, development programs, financing, incentives and support is a priority factor in achieving its growth. On the other hand, it provides an increase in the level of national security through the growth of scientific, production potential of the country's economy. The article examines modern approaches to state regulation of the aerospace industry as part of effective national security of Ukraine on the basis of content analysis of regulations, practice of state bodies responsible for industry regulation, forms and tools of state regulation of the industry. The concept of "state regulation of the aerospace industry" as a set of legislative, institutional, organizational, financial actions, measures, methods of establishing economic relations between legal entities and individuals in order to ensure a high level of security, protect the interests of businesses at the international, national and regional levels management. It is determined that during the twenty years of functioning of the aerospace industry in Ukraine the approaches to state regulation have been changed in order to ensure national security. This includes the liberalization of the industry and the strengthening of international cooperation, exchange of experience and research in the field for the integration of space technology and information systems into the national security and defense system. Intensification of state regulation began in 2014 with the strengthening of European integration and provides for the development of mechanisms of state regulation in the following areas: institutional (intensification of SCA and agencies, strengthening cooperation with other ministries, international space organizations, accountability), financial (expansion of funding from international organizations, state budget funds for financing projects by areas), organizational (development of various forms and instruments of state regulation (programs of cooperation with foreign countries, exhibitions, forums, participation in international organizations, interaction with international companies, participation in international organizations, international projects, budget programs, public procurement).

Ключові слова: *держане регулювання космічної галузі; державне регулювання аерокосмічної галузі; національна безпека; аерокосмічна галузь.*

Keywords: *state regulation of space industry; state regulation of aerospace industry; national security; aerospace industry.*

Постановка проблеми. Наукоємність та капіталоємність виступають основними чинниками забезпечення інноваційного технологічного розвитку економіки, зокрема аерокосмічної галузі. Державне регулювання аерокосмічної промисловості через стратегії, програм розвитку, фінансування, стимулювання та підтримки є пріоритетним фактором у досягненні її росту. З іншого боку, це забезпечує підвищення рівня національної безпеки через зростання наукового, виробничого потенціалу економіки країни.

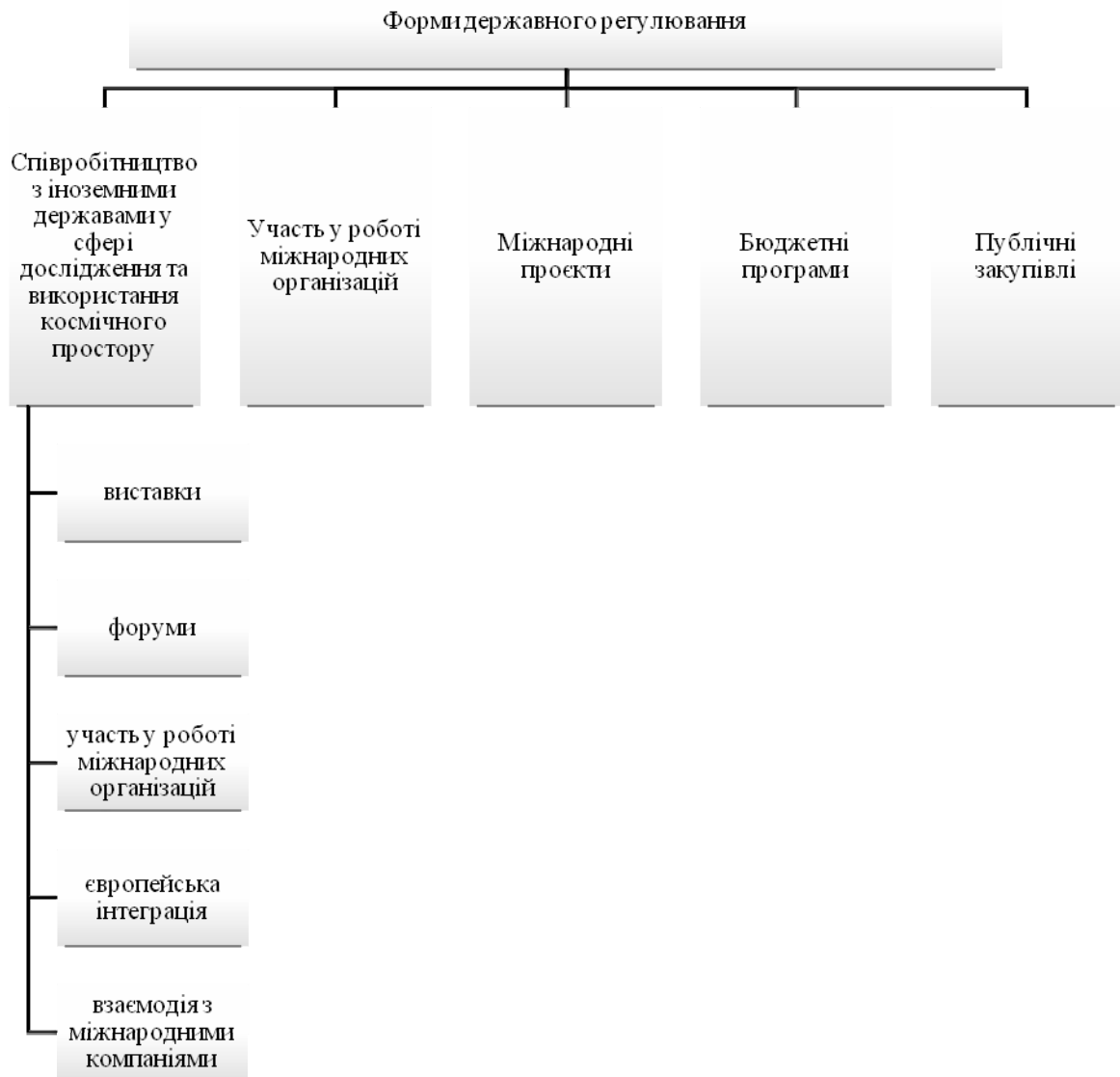
В Україні аерокосмічна галузь потребує вдосконалення державного регулювання, особливо в умовах зростання ризиків національної безпеки [11]. Закон України «Про національну безпеку України» [9] передбачає розвиток оборонно-промислового комплексу (далі ОПК) України (ст. 30) на основі Стратегії національної безпеки [9-10], Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу [15]. Остання передбачає зокрема модернізацію ОПК, нарощування виробничих потужностей, інституційну спроможність, оптимізацію управління активами авіаційним, бронетанковим та кораблебудівним секторами економіки, розвиток підприємництва, розвиток форм спільного підприємництва, залучення іноземного капіталу, інтеграція моделей вертикально-інтегрованих структур та інші заходи державного регулювання. Розвиток «високотехнологічних секторів оборонної промисловості, науки та інновацій, зокрема шляхом створення профільних інституцій» визнано однією з основних цілей Стратегії розвитку ОПК. Фактично аерокосмічна галузь впливає на рівень національної безпеки через оборонну здатність держави до захисту національних інтересів. Таким чином, визначені тенденції стратегічного розвитку нормативно-правової бази формують основу для формування наукоємної, капіталоємної аерокосмічної галузі в цілях забезпечення національної безпеки. Зазначене актуалізує дослідження проблематики державного регулювання в цій області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню державного регулювання аерокосмічної галузі як частини ефективної національної безпеки держави присвячено праці Псюк, М. О., Сергієнко, Л.В. [11-

12], Пшик-Ковальська, О. О., Мірзоева, Д. Р. [13], Сазонець, О., Валуліна, З. [14], Удовицька, Є. А. [16] та інших науковців. При цьому, у вказаних дослідженнях відсутнє комплексне вивчення результатів трансформації концепції та підходів до державного регулювання аерокосмічної галузі як частини ефективної національної безпеки держави.

Мета статті полягає у вивченні практики державного регулювання аерокосмічної галузі як частини ефективної національної безпеки України. Для досягнення мети проведено контент-аналіз нормативно-правових актів, практики роботи державних органів відповідальних за регулювання галузі, форм та інструментів державного регулювання галузі.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання аерокосмічної галузі як частини ефективної національної безпеки держави розглядатимемо як сукупність законодавчих, інституційних, організаційних, фінансових дій, заходів, методів встановлення господарських відносин між юридичними та фізичними особами в цілях забезпечення високого рівня безпеки, захисту інтересів суб'єктів господарювання на міжнародному, національному, регіональному рівнях управління. Відтак, дослідження побудоване на вивченні та узагальненні роботи (дій, заходів) інститутів, які забезпечують державне регулювання та реалізацію державної регуляторної політики в Україні. Практика роботи інститутів залежить від законодавства, організації роботи суб'єктів державного регулювання аерокосмічної галузі, зокрема організації роботи, міжнародної співпраці, фінансування через залучення різних джерел.

Рис. 1. Форми та інструменти державного регулювання аерокосмічної галузі як частини ефективної національної безпеки держави

Джерело: [3]

Державне космічне агентство України (ДКА) здійснює державне регулювання розвитку аерокосмічної галузі. На сайті ДКА розміщено нормативно-правові акти регулювання галузі. Серед основних законодавчих документів Конституція України, Закони України, нормативні акти Президента України, нормативні акти Кабінету Міністрів України, нормативні акти Державного космічного агентства України, нормативні акти інших центральних органів виконавчої влади України. Нормативна база містить Закони України «Про космічну діяльність» від 15.11.1996 р. № 502/96-ВР (далі Закон № 502/96-ВР); «Про державну таємницю» від 21.01.1994 р. № 3855-ХП; «Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання» від 20.02.2003 р. № 549-IV; «Про міжнародні договори України», від 29.06.2004 р. № 1906-IV; «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 р. № 185-V; «Про затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2013-2017 роки» від 05.09.2013 р. № 439-VII; «Про Державний бюджет України на 2015 рік» від 28.12.2014 № 80-VIII; «Про ліцензування видів господарської діяльності», від 02.03.2015 № 222-VIII; «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р. № 5203-VI [4].

Згідно Закону № 502/96-ВР [9] «космічна діяльність – наукові космічні дослідження, створення та застосування космічної техніки, використання космічного простору». Об'єкти цієї діяльності включають матеріальні предмети, які експлуатуються як в космічному просторі, так і на поверхні Землі, що означає розвиток наземної інфраструктури. Закон № 502/96-ВР також визначає сфери державного регулювання галузі: законодавче визначення принципів функціонування, правил, норм; розробка концепцій державної політики в інтересах забезпечення безпеки; реалізація цільової науково-технічної космічної програми; фінансування, планування аерокосмічної галузі, діяльності організацій різних форм власності; залучення різних джерел фінансування; цільова підготовка трудових ресурсів за кошти державного бюджету; ліцензування космічної діяльності.

Одним з основних стратегічних документів є Стратегія космічної діяльності України на період до 2022 року (далі Стратегія) [6]. Документом визначено основні проблеми, серед яких: діяльність підприємств на основі принципів СРСР; збереження традицій виробництва протягом більше ніж 20 років через виконання міжнародних космічних проектів, завершення виробництва апаратів попередніх моделей та модифікацій, повільні темпи впровадження технологій, відсутність співпраці відомств та міністерств, приватних підприємств та наукових установ, орієнтація на фінансування через державний бюджет, державні гарантії як форма кредиту. Тенденції в розвитку механізмів державного регулювання 2014-2020 років забезпечують вирішення таких проблем, зокрема розвиток сучасних космічних систем для потреб національної безпеки та оборони, науки та освіти, стимулювання високотехнологічного розвитку, законодавчі зміни та розширення економічних зв'язків (особливо у 2017-2020 роках), впровадження сучасних технологій аналізу інфраструктури. В контексті забезпечення національної безпеки здійснюється інтеграція космічних технологій та інформаційних систем («сервіси ДЗЗ для геоінформаційних систем різного призначення», навігаційні та супутникові системи) [6].

Концепція реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року [2] визначає основні очікувані результати розвитку державного регулювання відповідно Плану заходів. Розвиток космічних технологій є пріоритетом в цілях забезпечення національної безпеки та оборони. В межах цього напрямку визначено такі заходи [2]:

1. «Забезпечення системного отримання даних від вітчизняної космічної системи спостереження Землі та геофізичного моніторингу «Січ», а також іноземних космічних апаратів (у рамках виконання спільних міжнародних програм і угод) з космічним сегментом [2].

2. Створення національної системи геоінформаційного забезпечення та проведення моніторингу надзвичайних ситуацій як складової частини європейської програми Глобального моніторингу в інтересах довкілля та безпеки - GMES і світової Системи глобального огляду Землі - GEOSS (з метою створення внутрішнього ринку космічних даних, розроблення та впровадження метрологічно забезпечених технологій їх оброблення, створення нормативно-правової бази, розвитку міжнародного співробітництва) та забезпечення експлуатації заінтересованими користувачами її інформаційних сервісів [2].

3. Створення та забезпечення експлуатації загальнодержавної цифрової супутникової телекомунікаційної інфраструктури доставки загальнонаціональних телерадіопрограм до передавачів наземного ефірного цифрового телерадіомовлення України з використанням геостационарних космічних апаратів зв'язку та мовлення «Либідь» [2].

4. Створення системи координатно-часового та навігаційного забезпечення України з використанням інформації, отриманої від глобальних навігаційних супутникових систем різних держав (США, Росія, країни ЄС, Китай) [2].

5. Створення інтегрованої багатофункціональної системи здійснення контролю та проведення аналізу космічного простору із забезпеченням контролю низькоорбітальних космічних об'єктів та підтримкою їх каталогу [2].

6. Забезпечення на замовлення державних органів, що здійснюють повноваження у сфері національної безпеки та оборони: – надання послуг супутникового зв'язку та ретрансляції даних, координатно-часового та навігаційного забезпечення, здійснення контролю та проведення аналізу космічної обстановки; – гарантоване і оперативне надання інформації, отриманої від супутників дистанційного зондування, та технічної підтримки щодо створення сучасних технологій її спеціального використання; – створення багатофункціональних технічних засобів» [2].

ДКА реалізує державне регулювання космічної галузі відповідно Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (далі – Закон № 1160-IV) [7] та інших нормативно-правових актів з питань державної регуляторної політики в цілях системності, стійкості, узгодженості прийняття рішень в сфері державного регулювання, забезпечення прозорості, підзвітності та публічності політики.

Відтак, ДКА вирішує наступні завдання відповідно чинного законодавства у сфері державного регулювання [1]:

- планування розробки та підготовки нормативно-правових актів регулювання космічної діяльності;
- покращення відносин у аерокосмічній галузі між економічними агентами;
- контроль за економічною доцільністю та ефективністю прийнятих регуляторних рішень;
- забезпечення публічності проєктів нормативних актів в процесі прийняття рішень в сфері державного регулювання;
- аналіз регулятивних заходів, методів, інструментів впливу на національну безпеку;
- вивчення ефектів та результативності заходів та прийнятих рішень;
- інформаційна відкритість через залучення громадян в обговоренні проєктів в сфері державного регулювання.

Відділ юридично-договірної роботи є структурним підрозділом, відповідальним за державне регулювання та політику господарських відносин, зокрема на міжнародному рівні. Основними принципами державного регулювання є врахування думки громадян, прозорість, обов'язковість врахування та розгляду пропозицій громадян, зауважень відповідно до законодавства, повідомлення про прийняті рішення соціуму, інформування про заходи в сфері державного регулювання.

План діяльності ДКА з питань реалізації регуляторної політики містить план підготовки нормативних документів, зокрема: 1) на 2020 рік щодо затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2020-2024 роки та Правил реєстрації космічних апаратів в Україні відповідно ст. 13 Закону № 502/96-ВР [8]; 2) на 2019 рік щодо затвердження Постанови КМУ «Про забезпечення державного контролю за здійсненням зовнішньоекономічної діяльності у космічній сфері» та Постанови КМУ «Про затвердження Правил реєстрації космічних апаратів в Україні»; 3) на 2018 рік щодо затвердження Закону України «Про державне регулювання у сфері дистанційного зондування Землі», Закону України «Про внесення змін до Закону України ліцензування видів господарської діяльності», Закону України «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації» [1].

Одним з недоліків державного регулювання в цілях забезпечення національної безпеки аерокосмічної галузі є потреба у погодженні проєктів нормативних актів з різними міністерствами: Міністерством Закордонних Справ, Службою Безпеки України, Міністерством цифрової трансформації, Міністерством економіки, Міністерством фінансів. Це може зумовити ризики несвоєчасності прийняття рішень в надзвичайних ситуаціях, які загрожують національній безпеці. Відповідно рішенням може бути планування прийняття регуляторних актів.

ДКА визначає пріоритетні напрямки роботи, зокрема на 2020 рік дотримання принципів інформаційної відкритості та прозорості політики, вдосконалення законодавчої бази через зміни в інших нормативних актах, своєчасне оновлення інформації, якісний контент, контроль результатів зміни регуляторних актів. Відтак, можна вважати, що в Україні існують позитивні тенденції реалізації та інтеграції принципів державного регулювання в діяльність ДКА (адекватності, збалансованості, доцільності, ефективності, прозорості, врахування думки громадськості).

В контексті національної безпеки Українсько-Китайська Підкомісія з питань співробітництва в галузі космосу Комісії з питань співробітництва між Урядом України та Урядом КНР здійснюють розвиток міжнародної двосторонньої співпраці в цілях забезпечення миру. Це передбачає: реалізацію спільних проєктів на суму 70 млн. дол. в космічній галузі, створення Лабораторії для проведення наукових досліджень, обмін інформацією щодо стану виконання домовленостей. Крім цього, у процесі міжнародної співпраці залучено сектор науки та промисловості: КП СПБ «Арсенал», ДП «КБ «Південне», НВП «Хартрон-Аркос», НЦАОМ, НЦУВКЗ, ДЗЗУ ІЕЗ ім. Є.О. Патона, НТУУ «КПІ» [1].

У сфері космічної діяльності відбувається співпраця в цілях регіонального розвитку ДКА та Організації за демократію та економічний розвиток ГУАМ (регіональне об'єднання чотирьох держав: Грузії, України, Азербайджанської Республіки та Республіки Молдова). Співробітництво зокрема передбачає захист національних інтересів країн через ефективність використання ресурсів в ході реалізації спільних проєктів.

ДКА також бере участь в засіданнях Міжнародної координаційної групи з дослідження космосу (ISECG) для реалізації таких основних заходів: 1) реалізація проєкту побудови електростанції для місячної бази з метою отримання сонячної енергії на основі інноваційних технологій електролізу для виробництва ракетного палива; 2) реалізації проєкту розробки кубсату на селеноцентричній орбіті для надання зображення Місяця з декількох оглядових точок з метою візуалізації рельєфу місцевості, вимірювання спектральних змін на поверхні місяці; 3) створення сонячного термоелектричного генератора з метою виробництва відновлюваної енергії. Співробітництво реалізовується на основі Меморандуму з Moon Village Association через участі у проєктах інтеграції життя на Місяці. Для прикладу, спеціалісти конструкторського бюро «Південне» займалися

розробкою концептуального плану проектування промислово-дослідної місячної бази, а саме зовнішнього вигляду, транспортної системи з метою доставки екіпажу, вантажів, засобів пересування на поверхні Місяця.

Крім співпраці з міжнародними організаціями та двосторонніх угод, програм співпраці в Україні ДКА спільно з Міністерством інфраструктури України реалізують плани національного співробітництва. Це стосується розробки та інтеграції технологій для отримання супутникових даних в цілях моніторингу, аналізу інфраструктури, зокрема автомобільних доріг, боротьби з морською контрабандою, видобутком природних ресурсів незаконним чином, попередження незаконних ситуацій. Фактично, це передбачає захист національної інфраструктури через моніторинг об'єктів не лише космічної галузі, а й інших об'єктів в різних секторах економіки України (інфраструктурні та освітні, безпекові та аграрні проекти).

Фінансування аерокосмічної галузі відбувається через механізм фінансування Програми «Горизонт-2020» в трьох напрямках (європейська програма з досліджень та інновацій): лідерство в промисловості (17 млрд. євро), передова наука (24,4 млрд. євро), суспільні проблеми та виклики (29,7 млрд. євро). Це відповідає пріоритетам програми «Європа-2020» та пріоритетам Інноваційного Союзу. Зокрема в напрямку передова наука передбачається фінансування передових досліджень науковців, навчання та кар'єрного росту молодих науковців галузі, підтримка дослідної інфраструктури та інше (Рис. 2). В межах напрямку лідерство в промисловості планується фінансування інформаційно-комунікаційних технологій, нанотехнологій, новітніх матеріалів, біотехнологій, передових виробничих технологій та космічних технологій [5].

Рис. 2. Структура фінансування напрямку передова наука в межах Програми «Горизонт-2020»
Джерело: [5]

Міжнародна діяльність інституцій в межах розвитку державного регулювання передбачає також міжнародну співпрацю з такими міжнародними космічними організаціями: Комітет ООН з дослідження і використання космічного простору (з 1992 року), Комітет зі супутникового нагляду Землі (з 1993 року), Комітет з дослідження космічного простору спілки наукових союзів (з 1996 року), Міжнародна організація космічного зв'язку (Интерспутник) з 1997 року, Міжнародна організація морського супутникового зв'язку з 1979 року, Міжнародна астронавтична Федерація (IAF) з 1993 року, Форум космічних агентств (SAF) з 1996 року, Режим контролю ракетних технологій (РКРТ) з 1995 року [3].

В космічній сфері Україна співпрацює з країнами ЄС, Північної та Південної Америки, в Азійсько-Тихоокеанському регіоні з КНР, Близького Сходу (Туреччина, ОАЕ), СНД (Казахстан, Білорусь, Азербайджан). Головними країнами-партнерами у цій галузі є США, Канада, ОАЕ, Китай, Республіка Корея, Нідерланди та Мексика. Відтак, частка високо технологічного експорту України становила у 2014 році 7,53% (за 2008 рік дані відсутні), у 2018 році – 5,41%, що порівняно з країнами партнерами перебуває на низькому рівні (таблиця 1). Це означає потенціал розвитку космічної галузі через запозичення досвіду державного регулювання для забезпечення національної безпеки.

Таблиця 1.
Динаміка частки високо технологічного експорту України та країн-партнерів у космічній галузі у 2008-2018 роках, % від виробленого експорту

Країна	2008	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення, +/-
ОАЕ	3,36	10,36	5,31	30,90	11,89	10,79	7,43
Китай	29,39	29,70	30,43	30,25	30,89	31,44	2,05
ЄС	15,36	16,79	17,41	17,58	16,00	15,58	0,22
Мексика	20,59	20,54	19,83	20,84	21,62	21,08	0,49
Нідерланди	25,96	25,79	23,95	23,81	22,55	22,12	-3,84
Україна	-	7,53	8,52	7,22	6,25	5,41	5,41
США	28,97	21,00	21,95	23,01	19,69	18,90	-10,08

Джерело: [17]

Порівняно з Україною, в ОАЕ частка високо технологічного експорту України становила у 2008 році 3,36%, у 2018 році – 10,79%, у Китаї – 29,39% та 31,44% відповідно, в ЄС – 15,36% та 15,58% відповідно, у Мексиці – 20,59% та 21,08% відповідно, у Нідерландах – 25,96% та 22,12% відповідно, у США – 28,97% та 18,90% відповідно. Тому ці країни мають значно вищий рівень захисту національних інтересів у всіх сферах життя порівняно з Україною.

Таким чином, в Україні відбувається розвиток механізмів державного регулювання аерокосмічної галузі в цілях забезпечення національної безпеки (через розвиток інфраструктури та інформаційних, космічних технологій) та оборони (через розвиток оборонної промисловості).

Висновки. Проведене дослідження слугує підставою формування наступних важливих висновків у сфері державного регулювання аерокосмічної галузі. За двадцять років функціонування аерокосмічної галузі в Україні змінено підходи до державного регулювання в цілях забезпечення національної безпеки. Вказане передбачає лібералізацію галузі та посилення міжнародної співпраці, обміну досвідом та наукові дослідження в галузі для інтеграції космічних технологій та інформаційних систем в систему національної безпеки та оборони. Активізація державного регулювання розпочалася з 2014 року з посиленням європейської інтеграції та передбачає розвиток механізмів державного регулювання в межах напрямків: інституційного (активізація роботи ДКА ті відомств, посилення співпраці з іншими міністерствами, міжнародними космічними організаціями, підзвітність), фінансового (розширення фінансування за рахунок коштів міжнародних організацій, коштів державного бюджету для фінансування проектів за напрямками), організаційного (розвиток різних форм та інструментів державного регулювання (програми співпраці з іноземними державами, виставки, форуми, участь у роботі міжнародних організацій, взаємодія з міжнародними компаніями, участь у роботі міжнародних організацій, міжнародні проекти, бюджетні програми, публічні закупівлі).

Список використаних джерел.

1. ДКА. Державна регуляторна політика. Плани підготовки регуляторних актів. URL: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/rehuliatorna-polityka/derzhavna-rehuliatorna-polityka/525-plany-pidhotovky-rehuliatorykh-aktiv> (дата звернення 30.08.2020).
2. ДКА. Концепція реалізації державної політики у сфері космічної діяльності на період до 2032 року. URL: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/kontseptsia-do-2032-roku> (дата звернення 30.08.2020).
3. ДКА. Міжнародна діяльність. Участь у міжнародних організаціях. URL: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/mizhnarodna-diialnist/uchast-u-mizhnarodnykh-orhanizatsiakh> (дата звернення 30.08.2020).
4. ДКА. Нормативна база. URL: <https://www.nkau.gov.ua/ua/legislation> (дата звернення 30.08.2020).
5. ДКА. Програма Горизонт-2020. Про Горизонт-2020. Структура та бюджет. URL: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/horizon-2020/about-horizon-2020/struktura-ta-biudzhet> (дата звернення 30.08.2020).
6. ДКА. Стратегія космічної діяльності України на період до 2022 року. URL: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/stratehiia-do-2022-roku> (дата звернення 30.08.2020).
7. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності, Закон України 1160-IV від 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text> (дата звернення 30.08.2020).
8. Про космічну діяльність, Закон України N 503/96-ВР від 15.11.96, ВВР, 1997, N 1, ст. 3. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, N 1, ст. 2). URL: <https://www.nkau.gov.ua/ua/legislation> (дата звернення 30.08.2020).
9. Про національну безпеку України. Закон України 2469-VIII в.в.д. 17.07.2020 (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n329> (дата звернення 30.08.2020).
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України», Указ Президента 392/2020 від 14.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення 15.09.2020).

11. Псюк, М. О. (2020). Пріоритети державної політики в напрямі розвитку міжнародної кооперації в аерокосмічній галузі. *Економіка, управління та адміністрування*. (2 (92)). 101-106.
12. Псюк, М., & Сергієнко, Л. (2020). Нормативно-правове забезпечення державного регулювання космічної галузі України. *Публічне управління та регіональний розвиток*, (8), 471-495. URL: <https://doi.org/10.34132/pard2020.08.06> (дата звернення 30.08.2020)
13. Пшик-Ковальська, О. О., & Мірзоева, Д. Р. (2016). Дослідження рівня конкурентоспроможності авіаційної та аерокосмічної промисловості України за моделлю конкурентних сил Майкла Портера. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. (3 (1)). 15-20.
14. Сазонець, О., & Валіулліна, З. (2017). Аерокосмічні галузі в системі світової та української військової економіки. *Журнал європейської економіки*. 16(2). 169-192.
15. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу. Розпорядження КМУ від 20 червня 2018 р. № 442-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2018-p#n21> (дата звернення 30.08.2020).
16. Удовицька, Є. А. (2017). Міжнародне співробітництво в аерокосмічній сфері. *Міжнародний науковий журнал Науковий огляд*. 5(37).
17. World Bank. High-technology exports (current US\$). available at: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.CD?view=chart> (дата звернення 30.08.2020).

References.

1. State Space Agency of Ukraine (2020), “*State regulatory policy. Plans for the preparation of regulatory acts. pool research and innovation funding in the EU*”, available at: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/rehuliatorna-polityka/derzhavna-rehuliatorna-polityka/525-plany-pidhotovky-rehuliatornykh-aktiv> (Accessed 30 August 2020).
2. State Space Agency of Ukraine (2020), “*The concept of implementation of state policy in the field of space activities for the period up to 2032*”, available at: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/kontseptsia-do-2032-roku> (Accessed 30 August 2020).
3. State Space Agency of Ukraine (2020), “*International activities. Participation in international organizations. pool research and innovation funding in the EU*”, available at: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/mizhnarodna-diialnist/uchast-u-mizhnarodnykh-orhanizatsiakh> (Accessed 30 August 2020).
4. State Space Agency of Ukraine (2020). “*Regulatory framework*”, available at: <https://www.nkau.gov.ua/ua/legislation> (Accessed 30 August 2020).
5. State Space Agency of Ukraine (2020), “*Horizon 2020 program. About Horizon 2020. Structure and budget*”, available at: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/horizon-2020/about-horizon-2020/struktura-ta-biudzheth> (Accessed 30 August 2020).
6. State Space Agency of Ukraine (2020), “*Strategy of space activity of Ukraine for the period till 2022*”, available at: <https://www.nkau.gov.ua/ua/activity/stratehiia-do-2022-roku> (Accessed 30 August 2020).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), Law of Ukraine 1160-IV, “On the principles of state regulatory policy in the field of economic activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text> (Accessed 30 August 2020).
8. On space activities, Law of Ukraine N 503/96-VR of 15.11.96, VVR, 1997, N 1, Art. 3. (Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 1997, No. 1, Art. 2), available at: <https://www.nkau.gov.ua/ua/legislation> (Accessed 30 August 2020).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), Law of Ukraine N 503/96-VR of 15.11.96, VVR, 1997, N 1, Art. 3., “On space activities”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n329> (Accessed 30 August 2020).
10. Presidential Decree 392/2020 (2020), On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 14, 2020 “On the National Security Strategy of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (Accessed 15 September 2020).
11. Psyuk, M. O. (2020), “Priorities of state policy in the direction of development of international cooperation in the aerospace industry”, *Economics, management and administration*. vol. 2, no. 92, pp. 101-106.
12. Psiuk, M., & Sergiienko, L. (2020), “Regulatory and legal support of state regulation of the space industry of Ukraine”, *Public Administration and Regional Development*, vol. 8, pp. 471-495.
13. Pshyk-Kovalska, O. O., & Mirzoeva, D. R. (2016), “A study of the level of competitiveness of the aviation and aerospace industry of Ukraine according to the model of Michael Porter's competitive forces”, *Problems and prospects of entrepreneurship development*, vol. 3, no.1, pp. 15-20.
14. Sazonets, O., & Valiullina, Z. (2017), “Aerospace industries in the system of world and Ukrainian military economy”, *Journal of the European Economy*, vol.16, no.2, pp. 169-192.
15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), “Strategy for the development of the defense-industrial complex”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2018-p#n21> (Accessed 30 August 2020).
16. Udovyt'ska, E. A. (2017), “International cooperation in the aerospace field”, *International Scientific Journal Scientific Review*, vol. 5, no. 37.
17. World Bank (2020), “*High-technology exports (current US \$)*”, available at: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.CD?view=chart> (Accessed 30 August 2020).